

Se sploh zavedamo položaja upokoјencev v Sloveniji?

Kot kaže, se večina slovenskih upokoјencev ne zaveda, kakšen je naš položaj v sodobni Sloveniji. Pozabili smo, da je politično gospodarska naveza načela polnjenje pokojninske blagajne v letih, ko je Slovenija na videz cvetela, ko je bila vzor preostalim novim članicam EU. Pozabili smo, da so začeli zamrzovati pokojnine in jih nehali usklajevati s plačami, še preden je recesija pokazala zobe. Žal kljub temu, da imamo precejšnje število strank, ki prisegajo na socialno državo, so jo v zadnjem desetletju načrtno rušile vse vlade, in to leve in desne.

V Sloveniji še vedno prevladuje neoliberalni duh, ki daje možnost samo tistim, ki znajo in hočejo tekmovati, ki znajo bogatiti svoje premoženje na račun siromašnja sosedov, ki bodo že dobili nekaj, to pač, kar bo padlo z bogatinove mize, saj tako ali tako niso sposobni, so leni in nočejo delati. Upokoјenci smo njihovih očeh v Sloveniji, pa tudi v EU zavozena investicija, tisti, ki se zabavamo na račun stiske mladih. Če bomo ostali enako brezbržni do zdajšnje politike in politikov in tako nekritični do lastne vloge v politiki, kot je večina starejših zdaj, se pokojnine ne bodo popravile (pa bi se morale, saj jih je 70 odstotkov sramotno nizkih), še naprej se bodo zniževale, četudi se bo gospodarstvo postavljalo na noge. Ne smemo tudi pozabiti na apetite zasebnih zavarovalnic, ki so med glavnimi zagovorniki zniževanja javnih pokojninskih skladov, saj hočejo v svoje umazane vode spraviti čim več ljudi, da bi jim zaupali prihranke za stara leta.

Pravkar sem slišala poziv po novi pokojninski reformi. Ali bodo lahko po dveh letih znova zviševali delovno dobo, se bodo spet spravili tudi na pokojnine in jih zniževali še naprej ali pa se bomo organizirali in se uprli nadaljnjemu siromašenju nas in naših otrok?

Danes so poleg množičnega, vztrajnega dela s poslanci državnega zbora najpomembnejše evropske in državne volitve. Jutri utegne biti najpomembnejša pomoč mladim pri obrambi njihovih pravic, pojutrišnjem zbiranje glasov za zakon o dolgotrajni negi. Se bomo zganili, se bomo organizirano lotili obrambe naših pravic?

Naj vas še enkrat spomnim na besede angleškega pesnika Johna Donna: Noben človek ni Otok, povsem sam zase; je kos Celine, del kopne zemlje ... In zato nikar ne pošiljaj vpraševati, komu zvoni, zvoni tebi!

Mateja Kožuh Novak

vsebinska

Javna predstavitev mnenj o volilnih sistemih.....	2
Pridružite se projektu Starejši za starejše!.....	3
Komentarja piscev pobude ZDUS o volilnih sistemih.....	4
Podpora Manifestu AGE platforme.....	5
Kandidati za evropske poslance.....	8
Sposojeni intervju z Matejo Kožuh Novak.....	12
Prijavnica za Zdusov kotiček (delavnice in kulinarika).....	14
Razpisan fotografski natečaj.....	14
OECD o staranju in neenakosti.....	17
S terena.....	18
Zeleni inkubator zelenih tehnologij.....	21
Sklepi sej ZDUS.....	22

Na javni predstavitvi mnenj o volilnih sistemih, ki je bila 5. maja v državnem zboru, ima med vloženimi zakonskimi predlogi za spremembo volilnega sistema doslej največ podpore kombinirani volilni sistem. Str. 2, 4 in 5

Javna predstavitev mnenj o volilnih sistemih

Na javni predstavitvi mnenj o volilnih sistemih, ki je bila 5. maja v državnem zboru, je med vloženimi zakonskimi predlogi za spremembo volilnega sistema doslej dobil največ podpore kombinirani volilni sistem. Javno predstavitev mnenj sta pripravila ustavna komisija ter odbor državnega zbora za notranje zadeve, javno upravo in lokalno samoupravo.

Z več kot 5 tisoč podpisi je svoj predlog novele zakona o volitvah v DZ vložila Zveza društev upokojencev Slovenije, ki si želi uvedbe kombiniranega volilnega sistema. Ivan Kristan je v imenu ZDUS pojasnil, da bi po njihovem predlogu volivec izbral enega kandidata, ki bi bil izvoljen po večinskem sistemu, hkrati pa bi podobno kot zdaj izbral tudi stranko.

Z ustavno spremembo, ki jo je predlagala SDS, bi volili po dvokrožnem večinskem sistemu. Poslanec SDS Branko Grims je pojasnil, da se je pokazalo, da proporcionalni volilni sistem pri nas ni primerna rešitev. Po njegovih be-

sedah imajo ljudje zdaj občutek, da njihov glas ne odloča o ničemer, ker je vse odvisno od povolilnih pogajanj.

Skupina poslancev s prvopodpisanim Janijem Mödendorferjem pa je predlagala uvedbo obveznega absolutnega preferenčnega glasu in odpravo volilnih okrajev.

Predlog ZDUS je med razpravljavci dobil največ podpore. Andrej Magajna iz Koordinacije neparlamentarnih strank je pojasnil, da kombinirani volilni sistem volivcem omogoča svobodno izbiro, saj se lahko odločijo za posameznega kandidata, hkrati pa tudi dajo svoj glas za program, v katerega verjamejo.

Da se za spremembo volilne zakonodaje zavzema tudi predsednik republike Borut Pahor, je dejala generalna sekretarka predsednikovega urada Nataša Kovač. Kot je pojasnila, je Borut Pahor prav zaradi tega, ker je prepoznal pomen spremembe, decembra lani povabil na pogovor predsednike parlamentarnih strank.

info.zdus

Pridružite se projektu Starejši za starejše!

V letu 2014 je v projekt vključenih že 295 društev upokojencev. Kot projekt smo ga zastavili pred desetimi leti, saj sicer ne bi bilo mogoče dobiti sredstev za pokrivanje stroškov, ki nastajajo pri humanitarnem delu društev. Projekt sicer ni nič drugega kot organizirano, humanitarno delo društev upokojencev skozi vse leto in ko skušajo naše prostovoljke in prostovoljci poiskati vrstnike, ki živijo v lastnih gospodinjstvih in potrebujejo pomoč okolja, da bi lahko čim dlje živeli doma.

Poskus racionalizacije organizacije pomoči. Drugače kot v društvih, ki se še niso vključila v projekt, prostovoljke in prostovoljci društev, vključenih v projekt, vse leto obiskujejo starejše od 69 let ne glede na to, ali so člani ali ne, in skušajo pri organizaciji pomoči potrebnim mobilizirati in povezati vse v kraju, ki nudijo pomoč starejšim. Poskus racionalizacije organizacije pomoči (povezati patronažo, CSD, RKS, Karitas in DU) je tudi najpomembnejši del projekta, hkrati pa pomeni vključevanje vseh, ki jim je v državi naložena skrb za pomoč starejšim, tudi nadzor civilne družbe nad delom javnih služb. Zato je pomembno za starejše v Sloveniji, da se v organizirano medsebojno pomoč starejšim vključijo vsa društva upokojencev Slovenije. Z vključitvijo v projekt dobijo društva boljši položaj pri pridobivanju občinskih sredstev, polovico sredstev dobijo iz vsote, ki jo zberemo v ZDUS, pridobijo pa si tudi dodaten ugled in pomen v lokalnem okolju.

Pomen medsebojne pomoči starejših starejšim. Ocenjujemo, da smo skupaj z občinskimi sredstvi, ki jih dobijo neposredno društva, vključena v projekt, v letu 2013 zbrali in porabili 446 tisoč evrov, pri čemer so 86 odstotkov teh sredstev dobila društva neposredno (279 tisoč evrov) in posredno (103 tisoč evrov), 14 odstotkov sredstev pa smo porabili za organizacijska dela v ZDUS in v pokrajinah (pokrajinski koordinatorji). V letu 2013 so prostovoljke in prostovoljci opravili 90.300 obiskov vrstnikov, pomagali so 8.087 vrstnikom in opravili 22.762 storitev pomoči.

Dobra organizacija prostovoljnega dela je odločilna. Izobraževanje prostovoljcev je nujna zaradi potreb projekta, zahtevajo pa ga tudi plačniki. Dobra organizacija prostovoljnega dela je odločilnega pomena za izvedbo tovrstnih projektov, zato je nujno potrebno nekajdnevno letno izobraževanje koordinatoric in koordinatorjev. Tega smo se naučili v desetih letih uresničevanja projekta. Povprečna prostovoljka opravi 5 obiskov na mesec ali 50 obiskov na leto, kar je od 100 do 150 ur prostovoljnega dela na leto. Povprečna koordinatorica porabi za svoje delo v projektu od 800 do tisoč ur na leto.

Projekt raste, zato postaja nujno, da del organizacijskih

del poteka na pokrajinski ravni. Zato letos uvajamo v organizacijo dela novost. Za osebni dohodek strokovne delavke, sofinanciranje petih zaposlenih strokovnih sodelavk in sodelavcev iz javnih del, ki bodo zaposleni na ravni pokrajin, bomo porabili 15 odstotkov denarja. Za zaposlitev so se odločili v PZDU Zgornje in Spodnje Podravje, Celje, Gorenjska in Zasavje; potrebe severne in južne Primorske v projektu pokriva strokovna sodelavka, zaposlena v projektu Net Age, za potrebe Notranjske, Osrednje Slovenije in Dolenjske z Belo Krajino pa smo na ZDUS zaposlili delavko iz javnih del.

Strokovni delavci na pokrajinski ravni bodo deloma pokrivali potrebe projekta, deloma pa bodo v pomoč predsednikom pokrajinskih zvez. Dela, ki jih bodo strokovni sodelavci na pokrajinski ravni opravljali za projekt Starejši za starejše v pokrajini, bodo naslednja:

- pregled letnih finančnih poročil društev v projektu in vnos podatkov v računalnik;
- zbiranje vsebinskih letnih poročil društev, vnos v računalnik in priprava analize za pokrajino;
- društvom bodo pomagale pri pripravi prijav za status humanitarne organizacije;
- pokrajinskemu koordinatorju bodo pomagale sklicevati sestanke in pripravljati mesečno analizo zbranih podatkov, ki jo bo predstavile na sestankih, da bo moč napaake sproti odpravljati;
- zadolžene bodo za tehnično plat organizacije izobraževanj koordinatoric in prostovoljk;
- v pokrajini bodo pomagale pri distribuciji gradiv in promocijskih materialov;
- organizirale bodo storitve, povezane s pridobitvijo brezplačnega interneta v društvih, ki so vključena v projekt;
- društvenim koordinatorkam bodo pomagale pripraviti za občinske svete letno predstavitev rezultatov;
- skrbele bodo za tehnično plat načrtne in stalne promocije projekta v pokrajini.

Na ZDUS jih bomo izobrazili na področju iskanja sredstev za projekte društev na lokalni, državni in mednarodni ravni ter za prijave projektov.

Poskus zaposlitve mladih strokovnih sodelavcev na pokrajinskem ravni je hkrati tudi poizkus izboljšanja kadrovske zmogljivosti v pokrajinah. Zaposlitve so za dobo enega leta, v letošnjem letu pa bomo iskali možnosti za trajne zaposlitve, kar je po oceni vodstva ZDUS nujno za uspešno rast in promocijo naše velike organizacije.

Mateja Kožuh Novak

Komentarja piscev pobude

Na volitve spet po neustreznem volilnem sistemu

Predvsem na pobudo in večkrat ponavljani pritisk predstavnikov civilne družbe sta predsednica ustavne komisije Maša Kociper in predsednik odbora za notranje zadeve, javno upravo in lokalno samoupravo v državnem zboru Jerko Čehovin v začetku maja le sklicala javno predstavitev mnenj o volilnih sistemih. Poudarek je veljal trem predlogom:

- kombiniranemu (poosebljeno sorazmernem) volilnemu sistemu, katerega predlog je bil pripravljen v Zvezi društev upokoencev Slovenije (ZDUS) in že marca 2013 podprt z več kot 5.700 glasovi volivcev, overjenih na upravnih enotah;
- dvokrožnemu večinskemu sistemu, ki ga zagovarja Slovenska demokratska stranka;
- sorazmernemu volilnemu sistemu z odpravo volilnih okrajev in s prednostnim glasom za kandidata (stranke), ki ga je lani februarja ponudila stranka Pozitivna Slovenija.

Predstavitev se je udeležilo kakih 60 ljudi, med katerimi pa ni bilo vseh članov omenjenih dveh teles DZ, kar govori bodisi o podcenjevanju pomena volilne zakonodaje pri nekaterih od teh članov bodisi o zavestnem (več kot dve leti trajajočem) manevru strank, da se na področju sistema volitev v DZ ne bi nič spremenilo. Uvodnim predstavitvam vseh treh predlogov, ki so jih pripravili Ivan Kristan, Branko Grims in Maša Kociper, so sledila stališča in mnenja kakih 25 razpravljavcev. Od razpravljavcev jih je vsaj polovica podprla predlog Zdusa, zagovornikov drugih dveh predlogov pa je bilo največ 8. Nekateri razpravljavci pa so se v svojih razpravah zelo oddaljili od napovedane predstavitve. Predstavniki Zdusa (Ivan Kristan, Miran Mihelčič in Emil Milan Pintar) so v svojih nastopih poleg orisa temeljnih značilnosti kombiniranega sistema (dva nevezana glasova volivca, 11 volilnih enot, 44 okrajev, večinska izvolitev predstavnika okraja ob sorazmernem okviru celotnega volilnega izida) poudarili številne prednosti tega sistema pred drugima dvema. Udeleženci so lahko dobili tudi gradivo, v katerem so bile te značilnosti in prednosti podrobno obrazložene, vključno s primerom glasovnice in z ugotavljanja izida volitev. Predstavniki ZDUS so tudi obžalovali, da poslancem te sestave DZ pred napovedanimi predčasnimi volitvami ni uspelo spremeniti zdajšnjega volilnega sistema, ki ima toliko pomanjkljivosti, da pri številnih volivcih ne uživa zaupanja.

Tako ne preseneča, da ob teh pomanjkljivostih, ki povzročajo tako ustavno neenakopravnost volivcev (denimo neenako število volivcev po volilnih okrajih), kot pomenijo tudi neposredno prevaro volivcev – v 32 od 88 volilnih okrajev (s 550 tisoč volivci) trenutno nimajo svojega poslanca, zato tudi v opravljenih anketah kar tretjina volivcev izjavlja, da ne

želi voliti nobene stranke. Posledica tega dejstva je lahko v prihodnje za demokracijo nevarno nizka volilna udeležba. Kaj storiti? Razmisliti kaže o tem, da dejavniki civilne družbe pozovejo volivce, da na prihodnjih volitvah ne podprejo (kandidatov) tistih strank, ki se ne bodo jasno izrekle v prid takim demokratičnim spremembam volilnega sistema, v katerem bo volja ljudi dejansko odločilna in neposrednejša tako pri določanju kandidatov za poslance, kot pri izbiri med njimi. Pri tem pa je treba, žal, ugotoviti, da ZDUS kot predstavnik civilne družbe v svojih prizadevanjih za bolj demokratičen sistem volitev kar nekoliko presenetljivo nima pričakovane podpore (celo uradno javnih) medijev in nekaterih znanih »levih« in »desnih« novinarjev, ki sicer na veliko besedičijo o demokraciji, o kombiniranem volilnem sistemu Zdusa pa se sprenevedajo, kot da ga ni. Ob tem naj opozorim na članek v tedniku Mladina, objavljen 9. maja 2014, na str. 8 z naslovom Volilni sistem, v katerem je (posredno) napačno prikazano, kot da smo tudi v Zdusu šele zdaj predlagali spremembo volilnega sistema. Prav tako si Mladina kot demokratična revija zasluži kritiko, da se v več kot letu dni ni potrudila predstaviti Zdusovega demokratičnega volilnega sistema.

Miran Mihelčič

Posvet o volilnem sistemu v prazno

V ponedeljek, 5. maja, je po letu dni dolgem dogovarjanju in pritiskanju na DZ, njegovega predsednika, poslance in politične stranke nazadnje vendarle prišlo do javnega posveta o predlogih sprememb naše volilne zakonodaje, točneje zakona o volitvah v DZ. Na posvetu so bili predstavljeni vsi trije aktualni predlogi sprememb:

- predlog, ki ga je že marca 2013 v zakonodajni postopek vložil ZDUS (Mihelčič - Kristan - Pintarjev predlog), ki, podobno kot nemški model, predvideva, da bi imel volivec dva glasova, obenem pa zmanjšuje število okrajev z zdajšnjih 88 na 44.
- predlog PS, da se v zakon ponovno vrne preferenčni glas, ki ga je v devetdesetih letih prejšnjega stoletja vseboval zakon, obenem pa odpravijo volilni okraji;
- predlog SDS, da se uvede dvokrožni večinski volilni sistem (kar bi sicer zahtevalo spremembo ustave).

Zdusov predlog prinaša še več drugih sprememb, zlasti pa poenostavlja vlaganje kandidatnih list za neparlamentarne stranke in za subjekte civilne družbe, predvideva pa tudi preferenčni glas, obvezen domicil kandidata, povečanje zdajšnje kvote po spolu s 35 na 40 odstotkov itd. Ker predvideva, da bi volivci s prvim glasom v vsakem okraju neposredno izvolili svojega poslanca ter tako odpravljala »bele lise zastopanosti v DZ« (zdaj kar 32 ali več kot ena

ZDUS o volilnih sistemih

tretjina volilnih okrajev, v katerih živi okrog 550 tisoč volivcev, nima svojega predstavnika v DZ!), se je tega predloga oprijelo ime »kombinirani sistem«.

Posvet je opozoril na troje pomembnih stvari:

Prvič: Do njega je prišlo veliko prepozno, da bi do volitev še lahko spremenili zdajšnji volilni sistem. Tudi če ne bi padli v brezvladje, bi bilo za spremembe (pre)pozno. S tem pa so parlamentarne politične stranke dosegle, kar so želele: izogniti se spremembam zdajšnjega volilnega sistema in zmanjšanju vpliva političnih strank ter njihovih volilnih manipulacij, kar jim omogoča zdajšnja zakonodaja.

Drugič: V razpravi se je jasno pokazalo, da s predloga PS in SDS nista primerna. Prvi ne rešuje problema prevelikega vpliva strank na poslance ne njihove privilegiranosti pri vlaganju kandidatnih list, z odpravo okrajev pa še povečuje koncentracijo poslancev v velikih urbanih središčih in s tem bele lise, pa tudi (odtujenost) poslancev od volivcev. Predlog SDS pa je za majhne države z nizko stopnjo politične kulture (kakršna je Slovenija) sploh neprimeren, saj vso politično moč koncentrira v rokah ene stranke (vodi torej v enopartijski sistem) z velikimi posledicami za civilno družbo in demokracijo, kot so pokazale nedavne volitve na

Madžarskem. Edini predlog, ki največje probleme zdajšnje zakonodaje rešuje primerno, je tako Zdusov predlog. Če bi se PS in SDS, ki zdaj vztrajata pri svojih predlogih, samo za korak približali druga drugi, bi se srečali prav na Zdusovem »kombiniranem sistemu«!

Tretjič: Jasno se je pokazalo, da Zdusov predlog v javnosti dobiva vse širšo podporo kljub nasprotovanju strank, ki je praktično preraslo v medijsko blokado predloga ZDUS. Zato je treba nadaljevati in vztrajati in takoj, ko bo izbran nov DZ (seveda zelo verjetno po zdajšnjem sistemu volitev) vnovič vložiti zdajšnji predlog v parlamentarni postopek, obenem pa skušati odpraviti medijsko blokado. Čim bolj bodo s tem predlogom seznanjeni volivci, tem večja je verjetnost, da ga bodo podprli in zahtevali spremembo volilne zakonodaje.

Blokada našega predloga je bila nekorektna in nepoštena in upam, da tega volivci do volitev, ki so pred nami, ne bodo pozabili in bodo primerno kaznovali kandidate teh strank.

Emil Milan Pintar

Podpora Manifestu AGE platforme

Evropska unija se že dlje sooča s hudim dolgoročnim izzivom demografskega nazadovanja v primerjavi z največjimi gospodarskimi in političnimi tekmeci. Ob naraščajočem deležu starejših generacij in upokojujencev ter čedalje manjšem deležu mlade delovne sile postaja zdajšnje socialno breme starajočih se družb vse manj ekonomsko vzdržno. Pri zagotavljanju ekonomsko vzdržnega ravnotežja ne smemo zanemariti pravic in interesov starejših, med katere sodim tudi sam.

Kot član strokovne skupine za boj zoper diskriminacijo starejših pri mednarodni organizaciji AGE Platform in kot kandidat na listi Socialnih demokratov za poslanca v Evropskem parlamentu z veseljem in odločno podpiram Manifest AGE platforme za volitve v Evropski parlament 2014.

Starejši bomo uspešneje branili svoje interese, če bomo zastopani v Evropskem parlamentu. S pomočjo zakonodaje Evropske unije je treba okrepite skrb za sta-

rejše in invalide ter za omejevanje revščine. S tem bo tudi Sloveniji naložena trajna zagotovitev vzdržnega pokojninskega sistema z dostojnimi pokojninami in invalidninami, vzdrževanje kakovostnega javnega zdravstva in zagotovitev njegove večje dostopnosti starejšim in invalidom. Če bom izvoljen, se bom kot evropski poslanec zavzemal za uresničitev priporočil Komisije EU in resolucije Evropskega parlamenta o ustreznih, varnih in vzdržnih pokojninah. Bojeval se bom zoper diskriminacijo in zlorabe starejših, zoper nestrpnost in vse oblike političnih skrajnosti. Zavzemal se bom za kar se da aktivno, dostojno, kakovostno in varno življenje starejših ter za večjo dostopnost starejšim in invalidom vseh dobrin in storitev. Verjamem, da je tvorno sodelovanje starejših na vseh področjih življenja velik, a neizkoriščen družbeni potencial.

*prof. dr. Anton Bebler,
kandidat Socialnih demokratov
na volitvah za Evropski parlament*

14. FESTIVAL ZA *tretje* ŽIVLJENJSKO OBDOBJE

Ljubljana

Vsi smo ena generacija!

www.f3zo.si

14. FESTIVAL ZA *tretje* ŽIVLJENJSKO OBDOBJE

29. september do 1. oktober 2014 | od 9. do 18. ure | Cankarjev dom, Ljubljana

Več kot
180
razstavljavcev*

Bogat
kulturni in
spremljevalni
program

Strokovni
in
izobraževalni
program

Nagradni
natečaji
za vse
generacije

**VSTOP
PROST!**

*podatek velja za 2013.

Soorganizatorji: ZVEZA DRUŠTEV UPOKOJENCEV SLOVENIJE / PROEVENT / INŠTITUT HEVREKA / ZVEZA ZA TEHNIČNO KULTURO SLOVENIJE

14. FESTIVAL ZA tretje ŽIVLJENJSKO OBDOBJE

Ljubljana

29. september do 1. oktober 2014
Cankarjev dom
Ljubljana

Prijavnico pošljite na:
Proevent d. o. o.
Dunajska cesta 10, p. p. 3558
SI-1000 Ljubljana
Faks: 01 300 32 07

Več informacij:
Tel: 01 300 32 04
E-mail: ana.bevc@f3zo.si

PRIJAVA ZA ODPRTI ODER

PRVI ROK ZA PRIJAVO: **18. april 2014** • ZADNJI ROK ZA PRIJAVO: **20. junij 2014**

A OSNOVNI PODATKI

Naziv organizacije: _____

(Naziv, kot želite, da je objavljen v katalogu prireditve.)

Naslov: _____ Poštna številka in kraj: _____

Kontaktna oseba na prizorišču: _____

Funkcija kontaktne osebe: _____

GSM kontaktne osebe: _____ E-pošta kontaktne osebe: _____

Spletna stran: _____

B PODATKI O NASTOPU

Ime skupine: _____

Naslov nastopa: _____

(Ime skupine in naslov nastopa navedite tako, kot želite, da je navedeno v uradnem katalogu prireditve in na spletni strani.)

Vrsta nastopa: Pevski ali glasbeni nastop

(obkrožite)

Plesni nastop

Gledališki nastop

Predstavitve

Namen nastopa: Za starejše

(obkrožite)

Za otroke

Medgeneracijski

Dolžina nastopa: (Omejitev nastopa je 15 minut)* _____ Število nastopajočih: _____

*Če želite pripraviti daljši nastop, se oglasite koordinatorki programa Ani Bevc (ana.bevc@f3zo.si, 01 300 32 04).

Kratka napoved nastopa: (največ 5 stavkov) _____

Reference skupine/organizacije: _____

Želeni datum nastopa: 29. 9. (ponedeljek)

(obkrožite)*

30. 9. (torek)

1. 10. (sreda)

Želeni termin nastopa: dopoldan

(obkrožite)*

popoldan

*(Organizator si pridržuje pravico do spremembe termina nastopa)

Okviren čas za pripravo na odru: (Na voljo imate največ 5 minut) _____ Okviren čas za pripravo v garderobi: _____

Oprema, ki jo potrebujete za nastop: _____

Tehnični material, ki ga prinesete s seboj: (CD, USB-ključ, scena ...) _____

C ŽIG IN PODPIS

S podpisom in žigom sodelujoči jamči za točnost podatkov in hkrati potrjuje priložene pogoje nastopa ter jih nepreklicno in izključno priznava in sprejema. Prosimo, da PRIJAVO ZA ODPRTI ODER izpolnite čitljivo ter jo ožigosano in podpisano pošljete na naslov Proevent d. o. o., Dunajska cesta 10, p. p. 3558, 1000 Ljubljana, s pripisom 14. F3ŽO Ljubljana ali preko faksa na številko 01 300 32 07.

Kraj in datum: _____ Podpis odgovorne osebe: _____ ŽIG: _____

Pogoji nastopa na odprtem odru 14. Festivala za tretje življenjsko obdobje Ljubljana

1. Plačilo nastopa

Organizacijam, katerih dejavnost ne prinaša dohodka od storitev ali prodaje in so registrirane skladno z določili Zakona o društvih, ter šolam in vrtcem nudimo **15-minuten** nastop na odprtem odru brezplačno. Nastop financirajo partnerji in pokrovitelji 14. Festivala za tretje življenjsko obdobje Ljubljana. Ostali sodelujoči zakupite termin za nastop na odru po ceniku 14. Festivala za tretje življenjsko obdobje Ljubljana, ki ga najdete v Vabilu k sodelovanju, razen kadar je z organizatorjem dogovorjeno drugače.

2. Rok za prijavo in določitev termina nastopa

Prijavite se lahko najkasneje do **20. junija 2014**. V primeru prevelikega števila prijavljenih bodo imele prednost nastopajoče skupine v medgeneracijski sestavi ali nastopi z medgeneracijsko tematiko, reference nastopajoče skupine in kakovost nastopa. Organizator si pridržuje pravico, da nastope na odprtem odru vsebinsko umesti in terminsko razporedi, kot se mu zdi najbolj smiselno v najboljšem interesu prireditve.

3. Najava nastopa v gradivih festivala

Zadnji rok za oddajo točnih podatkov o nastopu na odprtem odru, ki jih bo organizator uporabil za najavo programa v gradivih festivala, je **4. julij 2014**.

V kolikor do tega datuma ne sporočite morebitnih sprememb, bo organizator upošteval podatke o nastopu, oddane ob prijavi.

Kandidati za evropske poslance

Dvanajst programskih točk kandidata Iva Vajgla

Število točk je 12, enako številu zvezd v zastavi EU, niso pa po vrstnem redu pomembnosti.

Podpora starejšim pri programih aktivnega staranja, podaljševanja samostojnega življenja in pri organizaciji medsebojne pomoči starejših.

Na ravni EU je treba sprejeti strategijo aktivnega staranja, ki bo spremenila odnos do starejših kot skupine onemoglih in bolnih v skupino aktivnih državljanov, da bodo, spodbujani od politike, stroke in znanosti, izrabili vso svojo energijo, znanje in izkušnje ter modrost za podaljševanje samostojnega življenja, za ohranjanje zdravja v starosti in za organizacijo medsebojne pomoči starejših.

Pravica do dostojanstva v starosti.

Zdajšnji seniorji so ustvarjalci evropskih socialnih držav po drugi svetovni vojni, so tisti, ki so dvignili kakovost življenja generacij, ki danes vodijo Evropo. Dandanes se veliko starejših, zlasti državljanov držav v postsocialistični Evropi sooča z revščino in z zapostavljanjem njihovega prispevka v boju proti fašizmu in nacizmu ter pri razvoju v vojni osiromašenih držav.

V Evropski uniji mora biti ena izmed osrednjih tem naslednjega mandata uresničevanje ukrepov, ki bi najbolj socialno ogrožene skupine, med katerimi je veliko starejših žensk, dvignili nad prag revščine. Evropska unija mora temeljiti na pravici do dostojanstva vsakega državljana in državljanke Evropske unije.

Zaščita pravic starejših na ravni EU in OZN.

Na ravni EU se bomo zavzemali, da se že pridobljene pravice (denimo višina pokojnin), ne smejo krčiti. Hkrati bomo odprli razpravo o nujnosti sprejetja konvencije Organizacije združenih narodov (OZN) za zaščito pravic

starejših ter drugih dokumentov, ki bodo ustrezna podlaga za aktivno resocializacijo upokojenih in pospeševanje njihove participacije pri razvoju države in EU.

Zaščita pravic iz minulega dela.

Na ravni EU je treba zaščititi pravice, ki izhajajo iz minulega dela. Pokojnine namreč niso socialna pomoč ali neke vrste nagrada, ki je odvisna od volje tistih, ki odločajo. Pokojnine so pravica, ki je bila pridobljena s poštenim in dolgoletnim delom posameznika, zato je to njihova neodtujiva pravica.

Sprejetje nadzornih mehanizmov nad pokojninskimi in demografskimi skladi.

Na evropski ravni je treba po vzoru nadzornih mehanizmov nad upravljanjem bank sprejeti nadzorne mehanizme nad upravljanjem pokojninskih in demografskih skladov. Preprečiti je treba, da bi zaradi neustreznega ali nenamenskega razpolaganja s sredstvi, ki jih delavke in delavci vplačujejo v pokojninske sisteme, prišlo do zloma sistema, kot se je to zgodilo v bančnem sektorju.

Poenotenje dopustnih čakalnih dob v zdravstvu na evropski ravni .

Sprejeti je potrebno ukrepe, ki bodo zagotovili, da bo zdravstvena oskrba državljanek in državljanov EU vsaj na približno enaki ravni ter da bodo zdravstvene storitve vsem enako dostopne. Nedopustno dolge čakalne dobe za zdravljenje kroničnih bolezni imajo lahko za posledico ogrožanje zdravja in življenj državljanek in državljanov.

Sprejetje zaposlitvene sheme za starejše od 50 let.

Po vzoru zaposlitvene sheme EU za mlade je treba sprejeti zaposlitveno shemo EU za spodbujanje zaposlovanja nezaposlenih, ki so starejši od 50 let, upokojenih strokovnjakov in znanstvenikov ter upokojencev z nizkimi pokojninami. Zapostavljanje znanja, izkušenj in modrosti starejših ovira razvoj vsake družbe.

Krepitev prostovoljstva in solidarnosti.

Evropska unija mora nameniti več sredstev za delovanje samopomočnih organizacij starejših, invalidov, bolnikov ..., katerih delovanje temelji na prostovoljstvu in solidarnosti. S tem bomo zagotovili, da bodo lahko ljudje, ki se

povezujejo v te skupine, v skladu s programi aktivnega staranja skrbeli sami zase in si nudili medsebojno pomoč, s tem pa pripomogli k hitrejšemu razvoju dolgoživih družb.

Ohranjanje socialne Evrope in spodbujanje medgeneracijske solidarnosti.

EU mora spoštovati temeljne pravice starejših in hkrati spodbujati medgeneracijsko sodelovanje v solidarni in trajnostni družbi. Zato se je treba aktivno lotiti osveščanja vseh generacij, da je boj za pravice starejših boj za pravice vsakega posameznika ne glede na leta. Zmanjševanje pravic starejših bo najbolj prizadele mlajše generacije, ki bodo po določenem obdobju prav tako vstopili v skupino starejših.

Neoliberalni pristopi k reševanju gospodarske, ekonomske in socialne krize ima za posledico popolnoma nerazumno in nesprejemljivo bogatenje elit, ki predstavljajo minimalni delež prebivalstva, na drugi strani pa se iz dneva v dan zmanjšuje kakovost življenja velike večine prebivalstva. Zato je treba vse moči usmeriti v to, da ne bodo dokončno porušeni stebri socialne Evrope, ter jasno določiti, katere pravice ne smejo biti nikoli kršene.

Zaščita vodnih virov.

Sprejeti je treba jasne ukrepe, ki ne bodo dovolili privati-

zacije vodnih virov. Voda je dobrina, do katere mora biti upravičen vsak državljan EU in vsak državljan Zemlje. Razvoj EU mora biti trajnostno usmerjen. Trajnostni razvoj EU namreč lahko odgovori na številne izzive na področju varstva okolja in ekologije ter omogoči razvoj integralne zelene ekonomije v EU.

Kultura in kulturna dediščina.

Kulturno dediščino EU je zato treba zaščititi in spodbujati kulturo, ki mora biti dostopna široki javnosti, kar je bistvenega pomena za socialno vključenost evropskih državljanov in za izboljšanje stanja sodobne družbe. Posebno pozornost je treba nameniti ohranjanju in negovanju materinščine državljanek in državljanov EU.

Podpora ukrepom za gospodarski zagon ter gospodarski diplomaciji.

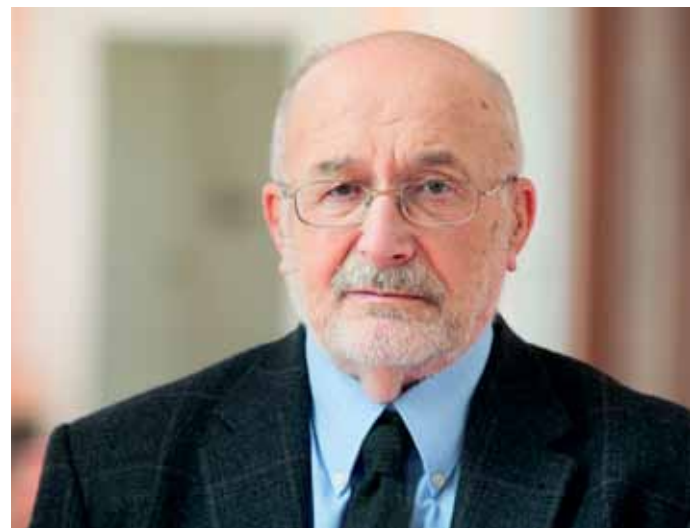
EU mora nadgraditi ukrepe za spodbujanje gospodarstva in hkrati povečati nadzor nad izpolnjevanjem teh ukrepov. Evropska sredstva morajo biti porabljena pregledno in ob jasno določeni odgovornosti za porabo teh sredstev. Na drugi strani mora gospodarska diplomacija nadaljevati z odpiranjem vrat slovenskemu gospodarstvu do novih poslovnih priložnosti znotraj in zunaj EU ter s tem spodbuditi razvoj gospodarstva ter odpiranje novih delovnih mest v Sloveniji

Samopredstavitev kandidata za evropskega po-

slanca Marjana Sedmaka. Kriza pušča globoke sledove. Ker je globoka in strukturna, še bolj pa zato, ker odločevalci v EU pri soočanju z njo nimajo najbolj srečne roke. Potem ko je finančna industrija bogastvo nakopičila v rokah peščice posameznikov, je podružbila izgube, ki jih je razkrila kriza. Individualizacija dobička in socializacija izgube sta dve osnovni značilnosti kriznega obdobja, v katerem živimo. Slovenska ponazoritev tega so milijarde evrov, s katerimi državljanji krpamo bančne luknje, potem ko je iz njih (ne)znano kam odtekal kapital. Pri vsem tem pa nam dopovedujejo, da smo breme za državo mi, državljani, in še zlasti starejši in bolehn.

Pa vendar: še vedno hočemo starosti prijazno Evropo, če ne takoj, pa vsaj do leta 2020. Kaj pomeni starosti prijazna Evropska unija?

Pomeni: solidarnost med generacijami, pozitiven odnos do staranja, ki daje priznanje družbenemu prispevku sleherne starostne skupine; pomeni vključujoč trg dela, ki

ponuja priložnost tako mladim kot tudi starejšim, ustvarjanje takega okolja, ki krepi možnosti za daljše samostojno življenje in participacijo v družbi ter hkrati povečuje možnosti za izmenjavo znotraj generacij in med njimi;

vključevanje starejših v nove informacijsko-komunikacijske tehnologije ter vseživljenjsko izobraževanje; pomeni ustrezno socialno in zdravstveno varnost, predvsem pa pomeni možnost participacije in soodločanja v vseh družbenih in političnih procesih ter odločitvah v sodelovanju z vsemi drugimi generacijami.

Za te cilje se bo treba postaviti tudi v Evropskem parlamentu, ki mora v prihodnje še v večji meri delovati kot avtentični glasnik državljanov Evropske unije.

Samopredstavitev kandidatke za evropsko poslanko Violete Tomič. SV Združeni levici želimo upokojenecem zagotoviti varno in dostojanstveno starost. Zato se bomo v Evropskem parlamentu bojevali proti »varčevalni« politiki, ki uničuje socialno državo in javni sektor. Nasprotujemo pokojninskim reformam, s katerimi hočejo »zaradi porazdelitve bremen krize« varčevati pri pokojninah, nasprotujemo privatizaciji javnega zdravstva, saj bi zdravstvene storitve v tem primeru postale nedosegljive za veliko večino upokojencev (pa tudi drugih). Namesto politike zategovanja pasu bomo zahtevali ukrepe, ki bodo spodbujali investicije in zaposlovanje. V Sloveniji je danes razmerje med upokojenci in zaposlenimi le 1 : 1,2! Samo z novimi zaposlitvami lahko zagotovimo vzdržnost pokojninske blagajne. V Sloveniji je do leta 2020 samo

z zagonom »zelenega« gospodarstva mogoče ustvariti najmanj 60 tisoč novih delovnih mest, z ohranitvijo (in ne razprodajo) dobrih podjetij ter z usmeritvijo v izvozno gospodarstvo z visoko dodano vrednostjo pa še veliko več. Za vse to pa je poleg drugega potrebna preusmeritev Evropske unije iz zdajšnje neoliberalne v solidarno in socialno politiko, ki bo v službi njenih prebivalcev in ne ozkih finančnih elit.

KOMPAS

Zaglejte se v
DALMACIJO.

Biograd na Moru od 299 €/osebo

Meditranska vas San Antonio 3*, **Kompasov senior klub**
7 polpenzionov, avobusni prevoz in bogat animacijski program
od 14.6. do 21.6. in od 13.9. do 20.9.

Informacije in rezervacije:
Poslovalnice Kompas d.d.
01 2006 111 • www.kompas.si

FESTIVAL ZDRAVJA

65 RAZLOGOV ZA OBISK!

14. 6. 2014, KRIŽANKE V LJUBLJANI

VSTOPNICA = DOBRA VOLJA

Lekarna Ljubljana praznuje 65 let. Ker je skrb za zdravje in dobro počutje osrčje našega delovanja, obletnico obeležujemo s Festivalom zdravja. Obiskovalce čakajo zanimiva predavanja, delavnice, nasvetov polne stojnice, preventivne meritve in svetovanje ter gibalne urice za vse generacije. Na ta dan bomo del sredstev od prodaje na Festivalu zdravja in v enotah Lekarne Ljubljana namenili za dobrodelni projekt. Lekarna Ljubljana je zakladnica znanja, ki ga želimo deliti z vami.

ZAKAJ OBISKATI FESTIVAL ZDRAVJA?

**NASVETI ZA
ZDRAVO
ŽIVLJENJE**

**BREZPLAČNE
MERITVE**

**ZDRAVA
KUHARIJA**

**ŽUR ZA
MALČKE**

**GIBAJMO
SKUPAJ**

**SUPER
ZANIMIVA
PREDAVANJA**

**LEKARNA
NA STOJNICAH**

**DAN UGODNIH
NAKUPOV!**

LEKARNA LJUBLJANA

Z VAMI
ZE
65
LET

Sposojeni intervju z Matejo Kožuh Novak

Evropske volitve so vse bliže. Prvič se je tudi Zveza društev upokojencev Slovenije v sodelovanju s stranko DeSUS aktivno vključila v predvolilno dogajanje. Na listi DeSUS so tudi člani ZDUS. Zakaj in kaj pričakujete od volitev?

Dogajanja v Sloveniji in EU v minulih letih so me prepričala, da bi morali imeti slovenski upokojenci svojega predstavnika tudi v evropskem parlamentu. V družbi, kjer je tekmovalnost največja vrлина, bo bitka za pravice starejših vedno ostrejša. Starejši se bomo morali bolje organizirati na državni in mednarodni ravni, če bomo hoteli ohraniti medgeneracijsko solidarnost, ki je bila v času, ko smo bili aktivni mi, ena najpomembnejših prvin tedanje družbe. V teh krutih časih se vedno bolj kaže, kako pomembna je medgeneracijska solidarnost za dolgoročni obstoj družbe. Zato moramo starejši z našimi izkušnjami pomagati naslednjim rodovom, da starost ne bo pomenila siromaštva in zapuščenosti, pač pa spoštovanje modrosti in izkušenj in dobrodošlo participacijo pri upravljanju družbe.

Katere teme so za ZDUS najpomembnejše in katere bo treba obravnavati na evropski ravni?

Najpomembneje je, da tisti, ki odločajo v EU, pa tudi v OZN, spremenijo odnos do starejših in do potreb dolgožive družbe nasploh. V našem velikem projektu medsebojne pomoči starejših, v katerega smo v Sloveniji zajeli že več kot 130 tisoč starejših od 69 let, med katerimi skušamo najti tiste, ki potrebujejo pomoč okolja, da bi z bolj kakovostno preživljali starost, smo ugotovili, da polovica starejših od 69 let, ki živijo v lastnih gospodinjstvih, nima nobenih težav pri opravljanju dnevnih aktivnosti, da jih je dobra tretjina delno oviranih pri dnevnih aktivnosti in da je med njimi le 12 odstotkov takih, ki so pri dnevnih opravilih močno ovirani in torej potrebujejo celodnevno pomoč okolja. Prednostni cilj načrtovalcev razvoja mora biti ob hitro naraščajočem številu starejših pomagati starejšim, da ostanemo čim dlje v kondiciji, da lahko skrbimo sami zase, pomagati samopomočnim organizacijam starejših, da si bomo lahko starejši med seboj čim bolj pomagali pri premagovanju vsakodnevnih ovir, da bomo lahko čim dlje sami skrbeli zase in da bo čim krajši čas, ko bomo popolnoma odvisni od okolja, da bomo, kot pravimo v ZDUS, umirali na nogah in ne v postelji. Seveda pa je prav tako pomembno omogočiti starejšim in našim družinam, da bomo v času onemoglosti in umiranja deležni čim več pomoči okolja in da bomo zadnje dni preživeli čim bolj kakovostno in dostojno. Kljub tridesetletnim opozorilom strokovnjakov politiki še vedno razmišljajo o starejših kot o

skupini onemoglih, ki je mlajšim generacijam le v breme in je tako ali drugače predraga. Kot je dejal moj sogovornik iz Belgije na pravkar končani konferenci OECD, starejši potrebujemo predvsem možnosti, da participiramo v družbi za svoje dobro in za dobro mlajših generacij, in ne potrebujemo zaščite kot bolni in onemogli.

Z nosilcem liste DeSUS Ivo Vajglom ste sodelovali tudi v preteklosti. Ste mu na podlagi teh izkušenj izrekli podporo?

Ivo Vajgl se je v minulem letu med zdajšnjimi slovenskimi evropskimi poslanci najbolj odzval na našo prošnjo za podporo konvenciji OZN o pravicah starejših in je hkrati tudi že sam član naše prebivalstvene skupine, kar je zelo pomembno, saj se tudi sam začel soočati z diskriminacijo, ki jo v zdajšnji družbi deležni starejši pri načrtovalcih razvoja. To je zelo pomembno, saj moraš starost doživljati, da lahko zaznaš vse odtenke zavračanja, izključevanja in diskriminacije starejših. V pogovorih o naši podpori njegovi kandidaturi nam je obljubil, da bo še naprej lobiral v evropskem parlamentu za podporo EU konvenciji OZN o človekovih pravicah starejših, da bo skušal v evropskem parlamentu združiti vse poslance - seniorje v aktivno skupino za podporo vključevanja starejših v odločanje o razvoju evropske družbe, da bo poskušal spraviti ZDUS v evropska telesa na področju staranja in da bo poskušal priti v odbor za socialno politiko, ki je tako pomemben za vse, ki so se spričo neoliberalne politike znašli na robu revščine.

Zakaj menite, da se morajo upokojenci in upokojenke čim bolj množično udeležiti volitev v evropski parlament?

Starejši se moramo zavedati, da imamo med mlajšimi generacijami, ki se v tem divjem kapitalizmu same soočajo s številnimi problemi, preklemano malo zagovornikov, seveda med tistimi, ki nam vladajo in režejo kruh. Zato bomo morali slej ko prej preseči naš odpor do politike in do teh, ki v našem imenu dvigujejo roke v parlamentu. Namesto da sedimo doma in jih neprestano kritiziramo, se moramo začeti pogovarjati z njimi, pa ne le s tistimi, ki so nam všeč in so naše barve, pač pa z vsemi, saj pri odločilnih odločitvah v parlamentu šteje prav vsak glas. Premalo starejših se zaveda, da smo sami krivi za početje naših predstavnikov v parlamentu, domačem ali evropskem. Ker premalo komuniciramo z njimi, ker nimajo naše podpore, jih prepuščamo strankarskim elitam, ki pa so vseh zadnjih dvajset let 'demokracije' v Sloveniji dejansko predstavniki kapitala. Iz vsake njihove besede je mogoče razbrati, kako malo spoštujejo svoje volivce. Zato pozivam vse naše člane in članice, zlasti pa tiste, ki vodstvu Zdusa pišete in nas kličete ter nas pozivate, naj ubranimo vaše pokojnine, da se udeležite volitev v evropski parlament in pomagate izbrati našega predstavnika v parlamentu. V našem časopisu ZDUS plus jih bomo poleg Iva Vajgla predstavili še nekaj, za katere v vodstvu menimo, da bodo znali in hoteli zastopati naše interese v

evropskem parlamentu, torej imate možnost izbire. Zavedajte se, da boste z aktivno udeležbo volitev pomagali sebi in svojim potomcem.

Člani ZDUS so množično podpisovali pobudo za sprejem Mednarodne konvencije za zaščito človekovih pravic starejših v okviru OZN. Ali ste zadovoljni z napredkom v teh prizadevanjih?

Karel Erjavec me je prijetno presenetil s pozitivnim odnosom do podpore Konvenciji za zaščito pravic starejših v OZN. Tovrstne poteze majhno Slovenijo iz anonimnosti potiskajo v družbo tistih, ki odločajo o naši usodi. Odprl je tudi pot nam, starejšim v Sloveniji, da Evropi in svetu predstavimo naša stališča o položaju starejših in o tem, česa se mora lotiti dolgoživa družba, da bo obdržala in krepila medgeneracijsko solidarnost in s tem ohranjala kohezijo družbe. Tudi slovenska aktivnost v OZN je zaslužna za to, da so se odločili izbrati analitika človekovih pravic starejših, ki bo pripravil strokovne utemeljitve za sprejem konvencije. Po mnenju strokovnjakov je to kar velik korak naprej na poti do konvencije.

Se vam zdi smiselno, da bi na ravni EU sprejeli konkretnjšo strategijo za zaščito pravic starejših?

Nujno je potrebna strategija razvoja dolgožive družbe, v okviru katere bo morala biti spremenjena vloga starejših in naše mesto v družbi. Zdajšnja družba načrtno zanemara naše strokovne in življenjske izkušnje in modrost, ki smo si jo v življenju nabrali, kar pa škoduje vsem generacijam. Zgodovina kaže, da so mir in blaginja družbam zagotavljali modreci in ne vojaki z meči.

Evropa se nezadržno stara. Ena od posledic tega procesa bo tudi hitro naraščanje demenčnih bolnikov. Kakšne ukrepe bi bilo treba sprejeti v EU?

Najpomembnejši ukrepi so ukrepi za promocijo zdravja med starejšimi, za zgodnje odkrivanje demence in za možnosti starejših in naših organizacij za pomoč obolelim, da bi lahko čim dlje odložili napredovanje bolezni. Seveda pa je pomembna tudi pomoč družinam, ki se soočajo z demenco - tu lahko zelo veliko naredimo nevladne neprofitne organizacije s kombinacijo prostovoljnega in plačanega dela ter s skrbjo za večjo kakovost življenja oseb, ki že doživljajo demenco.

Ali je med slovenskimi upokojenkami in upokojenci že dozorelo spoznanje, da z udeležbo na volitvah odločajo predvsem o svojem položaju v prihodnosti?

Žal je prav nasprotno. Politična turbulenca in njene posledice spravljajo zlasti starejše v obup in odklon od dnevne politike, tudi od volitev. Kar je najbolj tragično pa je to, da bomo posledice nesodelovanja, nepripravljenosti bojevat se za naše pravice, nosili predvsem sami. Tisti, ki so na mestih, kjer se odloča, se bodo vedno znašli. Kot že tolikokrat doslej, pozivam naše člane in vse starejše, da upravičeno jezo in razočaranje usmerijo v aktivnosti za izboljšanje našega položaja - z aktivnim odnosom do evropskih in državnih volitev, z rednim obiskovanjem poslanskih pisarn in z odzivom na akcije, ki jih pripravljamo v naši organizaciji. Vsak glas šteje, žal tudi tisti, ki ga ne oddate.

Po Novicah DeSUS info.zdus

Naše darilo

**BREZ DOPLAČILA
ZA ENOPOSTELJNO
SOBO**

*Prišepnite geslo:
ZDUS PLUS 14*

Oddih v družbi dobrega počutja

V TERMINU 5. 5. – 30. 6. 2014

HOTEL	4 dni / 3 noči	6 dni / 5 noči	8 dni / 7 noči
Thermana Park Laško****superior	47,80 € na dan	45 € na dan	42,77 € na dan
Zdravilišče Laško****	35,80 € na dan	34,68 € na dan	33,60 € na dan

(Cena velja v dvoposteljni sobi na osebo na dan. Vsi popusti so že vključeni. Doplačila na dan: turistična taksa, polni penzion.)

Paket za upokojenke vključuje: pijačo dobrodošlice · polpenzion · 1x posvet pri fizioterapevtu (20 min) · neomejeno kopanje v bazenih Termalnega centra hotela Thermana Park Laško in hotela Zdravilišče Laško (tudi na dan odhoda) · dnevno vstop v fitnes kopalni plašč v sobi · darilni bon v vrednosti 10 € za koriščenje storitve · brezplačno pitje Laške termalne vode in brezplačen dostop do brezžičnega interneta v sobi · pestro animacijo in rekreacijo · samopostrežno tematsko večerjo ob petkih.

Otroški popusti: otrok do 5 let gratis, otroci 5 – 12 let otroški pavšal 25 € / dan.

Prijavnica za Zdusov kotiček (delavnice in kulinarika)

Zdusov kotiček, preddverje Gallusove dvorane, od 29. septembra do 1. oktobra 2014 od 9. do 18. ure.

Prijavitelj (DU, PZDU): .....

Ime in priimek izvajalca: .....

Naslov: .....

tel. številka: ..... e-naslov: .....

Naziv delavnice: .....

Kontaktna oseba (če je druga kot izvajalec): .....

Naslov: .....

tel. številka: ..... e-naslov: .....

Delavnico bi imeli (obkrožite): **29. septembra** **39. septembra** **1. oktobra 2014**

Kraj in datum: ..... Predsednik DU (žig in podpis):

Prijavnico pošljite najkasneje do 1. avgusta 2014 na ZDUS, Kebetova ul. 9, 1000 Ljubljana.

Razpisan fotografski natečaj

Komisija ZDUS za tehnično kulturo in
Festival za tretje življenjsko obdobje razpisujeta

4. fotografski natečaj na temo **Generacijske vezi**

Vabimo starejše, ki vas zanima fotografija, da delite z nami prizore iz družinskega okolja. Želimo vas spodbuditi k razmišljanju o odnosih znotraj družin, odnosih družine do okolice in različnimi vlogami in deli, ki jih opravljamo znotraj in zunaj nje.

V objektivne ujemite opažanja in dogodke v domačem okolju, posnemite zgodbe iz domačega okolja kjer nas večina preživlja (ali želi preživeti) večino prostega časa. Še posebej bi vas radi spodbudili k razmišljanju, kako vaše vsakdanje delo in delovne navade vplivajo na medgeneracijske vezi in kako se to odraža v družinskem življenju. Zato vabimo vse, ki posvečate svoj prosti čas fotografiji, da sodelujete v fotografskem natečaju 14. festivala za tretje življenjsko obdobje.

Pogoji za sodelovanje:

Kdo? Fotografskega natečaja se lahko udeležijo vsi ljubitelji fotografije (starost ni omejena).

Do kdaj? Fotografski natečaj poteče 20. avgusta 2014.

Kako? Udeleženec lahko prispeva največ pet (5) fotografij. Komisija bo med prejetimi fotografijami izbrala največ tri (3). Fotografije s prijavnico pošljite na anja.kodra@f3zo.si.

Tehnične zahteve. Fotografija, ki jo odda avtor po elektronski pošti, naj ne bo večja od 2 MB. Pri tem je pogoj, da avtor v primeru, da bo njegova fotografija nagrajena, zagotovi fotografijo v velikosti primerni za tisk, t.j. v ločljivosti najmanj 12 mil. pikslov. Ločljivost je lahko tudi večja.

Fotografije morajo biti oddane v elektronski oblik v RGB barvnem prostoru.

Ob fotografiji morajo avtorji navesti naslednje podatke:

- naslov fotografije in kratek opis (do 3 stavke),
  - ime, priimek in letnico rojstva avtorja,
  - kontaktne podatki avtorja: e-naslov, kontaktno telefonsko številko, preko katerih lahko stopi organizator v stik z avtorjem,
  - če je zbiranje urejeno preko PZDU, podatke o odgovorni osebi,
  - avtorjevo privolitev, da dovoljuje nujne tehnične popravke, ki pa ne posegajo v sporočilo avtorskega dela,
- Najboljši.** Prispelle fotografije bo pregledala in ocenila strokovna žirija, ki jo bo sestavil organizator. Med prispelimi fotografijami bo izbrala finaliste in glavnega nagrajenca. Vse izbrane fotografije bodo objavljene v posebni publikaciji, zmagovalec pa bo predstavljen tudi v okviru kulturnega programa in bo prejel posebno priznanje za dosežek. Objav ne honoriramo.

Za dodatne informacije se lahko oglasite koordinatorki natečaja Anji Kodra, tel. številka: 051/754 019 oz po e-pošti anja.kodra@f3zo.si

S prijavo soglašate, da se v publikaciji objavi fotografske izdelke in podatke o avtorju. Sodelujoči dovoljujete uporabo vaših podatkov za interne namene in za obveščanje o Festivalu za tretje življenjsko obdobje. Vaši podatki bodo varovani v skladu z Zakonom o osebnih podatkih.

Oddih v veseli družbi!

Spomladaški žarki vabijo na morje

Paket Delfin vključuje: • kozarček za dobrodošlico • brezžični internet • kopanje v bazenih z ogrevano morskovo vodo (30 in 33°C) • kopanje v zunanjem bazenu in prost vstop na plažo v poletnih mesecih • telovadbo v bazenu • glasbo za ples (ob petkih in sobotah) • samopostrežno istrsko večerjo 1x na teden

Polpenzion	4. 5.-31. 5. 14	1. 6.-15. 7. 14	16. 7.-16. 8. 14	17. 8.-27. 9. 14
Upokojenci	41 EUR	45 EUR	52 EUR	46 EUR
Ostali gostje	46 EUR	50 EUR	57 EUR	51 EUR

Cene veljajo na osebo na dan v dvoposteljni sobi. **Doplačila na dan:** enoposteljna soba, turistična taksa, polni penzion.

V času poletnih počitnic (16. 7.–16. 8. 2014) en otrok do vključno 12. leta v sobi z dvema odraslima osebama biva brezplačno!

Prihranite s popusti!

Upokojenci, ki so člani društva, kluba ali aktiva upokojencev, imajo **10 % popusta**. **Otroški popusti** pri bivanju z 2 odraslima osebama: otroci do vključno 6. leta bivajo **brezplačno**, otroci od 7. do vključno 12. leta imajo **50 % popusta**.

Informacije in rezervacije: T: 05/ 6607 400 • E: rezervacije@hotel-delfin.si, www.hotel-delfin.si

Počitnice s tradicijo!

Vila Ana v Rogaški Slatini

Za tiste, ki uživajo v miru in ne marajo hotelskega vrveža, je prava izbira Vila Ana v Rogaški Slatini. Le 10 minut hoda do Rogaške Riviere.

V Vila Ana je na voljo **13 dvo- in troposteljnih sob z lastno kopalnico** (TV, radio, WC, tuš). V pritličju hotela se nahaja **opremljena kuhinja** (mikrovalovna pečica, hladilnik z zamrzovalnikom ...), ki je na razpolago vsem gostom, ki radi sami poskrbite za svoje želodčke. Na voljo je tudi brezžični internet. Vila ima svojo recepcijo.

Plačate 3, bivate 4 noči (1. 4.-12. 6. 2014)	Cena na dan	! Akcija 3=4 !
Upokojenci, ki so člani društva upokojencev	22,50 EUR	67,50 EUR
Ostali gostje	25,00 EUR	75,00 EUR

V neposredni bližini Vile Ane se nahajajo restavracije z malicami, kosili in večerjami za vsak žep. Železniška in avtobusna postaja sta oddaljeni le nekaj minut hoda. Za vse tiste, ki uživajo v objemu termalnih vrelov, so v bližini tudi bazeni hotelov v Rogaški Slatini in Termah Olimia.

In še namig - imejte celo vilo zase! Vila Ana je odličen prostor za praznovanje rojstnega dne, obletnice itn. (za zaključene skupine do 31 oseb).

Informacije in rezervacije: T: 05/ 6607 400 • E: rezervacije@hotel-delfin.si, www.hotel-delfin.si

OECD o staranju in neenakosti

Kot ena govorcev sem se 5. maja udeležila pomembnega posveta Organizacije za gospodarsko sodelovanje in razvoj. Da govori svetovna gospodarska organizacija o staranju in neenakostih na socialnem, ekonomsko-političnem področju in o razvojnih vprašanjih, me je razveselilo, saj je to eno prvih znamenj, da se nihalo razvoja človeške družbe začenja obračati od potreb iznajdljive in močne manjšine k potrebam večine človeštva.

Organizatorji foruma so poudarili, da se bo do leta 2050 povečalo število starejših od 60 let z zdajšnjih 900 milijonov na 2,4 milijarde ljudi, kar utegne zaradi naraščajoče neenakosti v prihodkih, premoženju in zdravju povečati tudi število starejših, ki se bodo znašli v revščini. Mnoge države gradijo solidarnostni pokojninski sistem, žal pa veliko število brezposelnih ne more vanj prispevati in se bodo zato na starost znašli v revščini.

Starejši imajo pomembna znanja in izkušnje in so pripravljene delati. Da bi preprečili to, se bodo morali vsi odrasli vključiti v delo, vključno s migranti in ženskami. Naraščajoče število starejših prihaja v starost dobrega zdravja, imajo pomembna znanja in izkušnje in so pripravljene še naprej prispevati k razvoju družbe. Ključno za hitrejši razvoj je temeljno vprašanje, kako omogočiti starejšim, da ostanejo čim dlje vključeni v razvojne procese. Žal se trenutno mnogi starejši delavci soočajo s stereotipi o starosti in z diskriminacijo. Nujno bomo morali za te ljudi doseči poštene delovne razmere, prav tako pa bomo morali spremeniti kulturo delovnega mesta.

Ker živimo dlje, imamo možnost, da bolj prožno upravljamo naš čas delovne aktivnosti, da delo usklajujemo s skrbjo za otroke in starejše, pri čemer smo delno še zaposleni in je to dodatek k pokojnini. To nam bo omogočilo, da bomo začeli urejati dejstvo, da se milijoni odraslih - najpogosteje žensk - sooča s stisko usklajevanja dela na delovnem mestu s skrbjo za onemogle starše. V mnogih primerih so to delavci

iz t. i. 'sendvič generacije', ki mora ob vsem podpirati še materialno odvisne otroke, žal tudi odrasle, ki niso zaposleni. Odgovornost za nego svojcev je eden od razlogov, da se delavci upokojujejo prej, kot so načrtovali. Ureditev delovnih mest tako, da bo prostor tudi za zadovoljevanje potreb po negi svojcev, vključno s politiko izrednih odsotnosti, lahko pomaga neformalnim negovalcem obdržati delo in s tem prispevati k ekonomiji.

Investirati, v mlade ali v stare? Sama sem bila kot sogovornica vključena v skupino, ki je razpravljala o neenakih možnostih staranja. Ker je moderator načel vprašanje, kam se bolj splača investirati, v mlade ali v stare, sem to njegovo vprašanje odločno zavrnila in požela aplavz. Povedala sem, kakšne so prednosti starejših delavcev, prav tako pa sem tudi poudarila, da je družba celota, ki jo je treba enakomerno razvijati, in da jemanje enim in dajanje drugim vedno prizadene vse generacije. Za primer sem navedla zniževanje pokojnin v Sloveniji, ki starejše peha v odvisnost od finančnih zmožnosti otrok. Ker je moderator, mlad novinar iz Velike Britanije, poudaril, da v tej državi mladi ne morejo priti do stanovanj, starejši pa imajo vse, stanovanja in pokojnine, sem navedla naš primer, da pri nas ne potrebujemo novih stanovanj za mlade, potrebujemo le večjo pomoč vlade družinam, da se bomo starejši sellili v manjše, udobnejše in dostopnejše bivalne enote, mladim pa prepustili stanovanja in hiše, grajene za mlade družine.

Zahvaljujem se zunanjemu ministru in predsedniku stranke DeSUS Karlu Erjavcu, ki mi je omogočil, da sem na tem pomembnem forumu predstavila stališča starejših do trenutne politike, ki starejše peha na odpad družbe, ob tem pa sem dobila spodbudo, da se starejši v Sloveniji ne bojemo za svoje pravice sami, pač pa postajamo mednarodna sila, ki lahko obrne razvoj človeštva v pravo smer.

Mateja Kožuh Novak

S terena

Evropski obisk

ZDUS je 23. aprila obiskala delegacija evropskega projekta Silver City, (www.silvercity.eu), namenjenega podpori aktivnemu staranju na lokalni ravni. V tem projektu sodelujejo partnerske organizacije in ustanove iz Slovenije, (Ekonomski inštitut Maribor), Hrvaške, Italije, Madžarske in Romunije. Zanimali so se predvsem za našo prostovoljsko mrežo, za projekt Starejši za starejše ter za medgeneracijske aktivnosti. Obiskovalce je najprej nagovorila predsednica dr. Mateja Kožuh Novak in predstavila delovanje ZDUS ter položaj in ugled zveze v slovenskem prostoru.

Alenka Ogrin je gostom predstavila Zdusove mednarodne projekte HELPS in svetovalnico za izboljšanje bivanja starejših ter MyStory in SAAPHO, Dijana Lukič pa projekt Mix@ges.

Gosti so bili še posebej navdušeni nad imenitnimi rezultati projektov medgeneracijskega sodelovanja.

Zasedanje generalnega sveta Eurag v Tirani

V dneh 24. do 27. aprila sem se udeležila zasedanja Generalnega sveta Eurag, ki ga je skupaj z mednarodno konferenco o položaju starejših pripravila albanska organizacija ASAG (albanska družba za vse starosti).

Pokrovitelj enodnevne mednarodne konference o starejših s podnaslovom Žgoči problemi in potrebe staranja v albanski družbi, ki je bila 25. aprila, je bil minister za zunanje zadeve Ditmir Bushati, gostiteljica pa albanska akademija znanosti. Svoje prispevke je predstavilo 19 udeležencev z različnih področij vladnih resorjev ter predstavnikov socialnih služb, nevladnih organizacij in organizacij starejših.

Konferenco so poleg pokrovitelja in gostitelja pozdravili še predstavnica UNFPA (sklad ZN za prebivalstvo), predsednik Eurag, albanski varuh človekovih pravic, predsednik parlamentarne komisije za zdravstvo in socialne zadeve, namestnik ministra za izobraževanje, predstavnik ministrstva za zdravje, generalni direktor albanskih socialnih služb in predsednik upokojenih akademikov iz Izraela. Uradna jezika konference sta bila angleški in albanski jezik, pri čemer je bilo udeležencem zagotovljeno odlično simultano prevajanje. Župan glavnega mesta Tirane, ki je tudi pripravil prispevek o urejanju razmer za starejše v lokalnem okolju, je bil na konferenci ves čas spremljal.

Člani Eurag smo prispevali sedem referatov. Predstavitve so bile omejene na 10 minut, tako da smo podali predvsem povzetke v skrajšanih različicah. Posredovani prispevki bodo v celoti publicirani v angleškem in albanskem jeziku. Naslov mojega prispevka je bil Nekaj dejstev in nekaj komentarjev o revščini v Sloveniji.

Na zasedanju generalnega sveta Eurag naslednji dan smo iz poročila predsednika in generalne sekretarke izvedeli, da se Eurag dobro uveljavlja v mednarodni skupnosti, da so predstavniki organizacije vabljeni na vse več mednarodnih dogodkov, da se za članstvo zanimajo in vstopajo nove organizacije ter da se z aktivnejšim delovanjem članstva odpira možnost povečanja učinkovitosti tudi pri doseganju rezultatov, povezanih z urejanjem položaja starejših ter s pomočjo ustreznega vlaganja predlogov, pa naj bo to v EU kot tudi v procesih delovanja OZN. Izvolili smo dva podpredsednika organizacije. Z večjim uveljavljanjem in boljšim povezovanjem v EU in širše je Eurag dobil nove naloge, ki jih dosedanje vodstvo v osebi predsednika in generalne sekretarke ne zmore v celoti pokrivati.

O izpolnjevanju zavez iz zasedanja v Rigi bo Eurag razpravljal na jesenskem srečanju, ki naj bi bilo v Pragi.

Jožica Puhar

Oskrba in podporne tehnologije iCarer

 iCarer ZDUS sodeluje v evropskem projektu iCarer, s katerim naj bi razvili IKT platformo za podporo neformalnim oskrbovalcem starejših. Eden od partnerjev projekta je podjetje Tunstall iz Velike Britanije, ki sodeluje z organizacijo Carers UK, ki združuje oskrbovalce v Veliki Britaniji. V njenem poročilu o možnostih za spremembe lahko preberemo, da medtem ko v Veliki Britaniji vsak sedmi od desetih odraslih uporablja tehnologijo za vsakdanje opravke, kot so spletno nakupovanje, bančni posli in spletno komuniciranje, se samo trije od desetih zatečejo k njeni uporabi pri oskrbi. In kako je pri nas?

V intervjujih, ki smo jih aprila izpeljali v ZDUS z neformalnimi oskrbovalci, se je pokazalo, da starejši niso ravno naklonjeni novim tehnologijam, različnim senzorjem, alarmom, tablicam in drugim pripomočkom, za katere strokovnjaki trdijo, da zmanjšujejo breme oskrbe in so v pomoč oskrbovalcem. Na vprašanje: kaj pa pri starejših, ki trpijo za demenco - mislite, da bi avtomatski senzor padca ali varovanje na daljavo pomagalo preprečiti, da starejši odtava neznano kam, ali morebitne padce, so se nekateri strinjali, da lahko nove tehnologije vendarle koristijo. Zanimivo se nam je tudi zdelo, da je večina vprašanih odgovorila, da bi se bili pripravljene naučiti uporabe novih tehnologij, če bi pomagale pri oskrbi, ne vedo pa, kaj vse nudi trg. Zala Primožič v svojem magistrskem delu *Ovire za razvoj in uporabo podpornih tehnologij za starejše v Sloveniji* (2011), ugotavlja, da je ena od ovir uporabe, če pustimo ob strani finančne in strukturne probleme, prav neobveščенost uporabnikov o možnih storitvah. Denimo: medtem ko je Slovenija od 200 do 350 uporabnikov rdečega gumba (glede na število starejših bi jih lahko bilo med 10.500 in 52.500!), se te številke v Veliki Britaniji in skandinavskih državah gibljejo v tisočih. Zala Primožič nam v svojem delu predstavi primer dobre prakse na Škotskem, kjer vlada celo spodbuja razvoj telenege z nacionalni programom in strateškimi dokumenti, ki spodbujajo k uporabi podpornih tehnologij, saj so izračuni pokazali, da je državi uspelo precej prihraniti na račun hitrejših odpustov iz bolnišnic in zmanjšanja števila sprejemov v domove za ostarele.

Da lahko podporne tehnologije zmanjšajo neformalnim oskrbovalcem tudi breme oskrbe, se je pokazalo tudi na iCarer intervjujih. Tako smo izvedeli za primere, ko za ostarelega gospoda skrbita dva oskrbovalca: patronažna sestra in prostovoljka. Ker gospod ni govoril razločno (zaradi možganske kapi), prostovoljka, ki je prihajala v popoldanskem času, ni vedela, kako je patronažna sestra poskrbela za gospoda (dajanje zdravil, merjenje krvnega tlaka) in tega tudi ni mogla preveriti,

ker se je že končal delovni čas patronažne službe. V takih primerih bi preprosta naprava, ki bi omogočila beleženje opravljenih storitev nedvomno pomagala k zmanjšanju stiske, v kateri se je znašla prostovoljka. Zato bo projekt iCarer nadaljeval s svojim delom. Poiskal bo rešitve, od katerih bodo imeli koristi tako neformalni oskrbovalci, kot sami starejši.

*Dijana Lukić, koordinatorica projekta iCarer
Vir: Zala Primožič, Ovire za razvoj in uporabo podpornih tehnologij za starejše v Sloveniji, Univerza v Ljubljani, fakulteta za družbene vede, Ljubljana 2011*

Telekom bo družbeno odgovorno podjetje

Decembra 2013 je ZDUS obiskala delegacija Telekom. Po predstavitvi naših aktivnosti za starejše in možnosti, ki jih v ZDUS imamo za distribucijo informacij o programih, ki jih ponuja Telekom, smo se dogovorili, da bo Telekom kot sponzor sodeloval pri sofinanciranju projekta Starejši za starejše, mi pa bomo po svojih kanalih seznanjali vrstnike s programi, ki jih ponuja Telekom.

Telekom bo do konca leta 2014 vsa društva, ki sodelujejo v projektu Starejši za starejše, teh je že 295, opremil z brezplačnim internetom, ki omogoča tudi brezplačen internetni telefon in elektronsko pošto. Na Gorenjskem, kjer so se začeli dogovori o sodelovanju, so vsa društva v projektu, ki so se odločila za Telekom, že opremili z brezplačnim internetom. Te dni zbiramo informacije o priključitvi na brezplačni internet v drugih pokrajinah. Prva bo prišla na vrsto za dostop do brezplačnega interneta tista pokrajina, ki bo prva vrnila odgovore vseh društev, vključenih v projekt.

Telekom ponuja tudi možnost dokaj ugodnega paketa mobilne telefonije, ki omogoča internim uporabnikom medsebojno brezplačno komuniciranje, cena tega paketa je 23 evrov na mesec; za to ceno je mogoče kar 33 ur komunicirati z zunanjimi uporabniki mobilne telefonije. Paket smo zakupili za medsebojno komuniciranje v strokovni službi in med pokrajinskimi koordinatorji, razmišljamo pa tudi o zakupu tega paketa za društvene koordinatorke v projektu.

info.zdus

Pregled Zdusovih projektov v letu 2014

ZDUS sodeluje v naslednjih mednarodnih projektih:

- HELPS: izboljšanje bivanja in oskrbe za starejše v srednjeevropskih mestih (do konca septembra 2014, Banovec – Ogrin, ERDF – Central Europe); v tem okviru deluje tudi svetovalnica za izboljšanje bivanja starejših (financiranje MOL).
- SAAPHO: razvoj IKT rešitev za varno bivanje starejših doma (do konca junija 2014, Reissner – Zabavnik, AAL).

- Mature: učenje za socialno izključene starejše (do konca avgusta 2014, Dobljekar – Lukič, Grundtvig).
- NetaAge: lokalna partnerstva na socialnem področju (do 2015, Ternovec - Grom, IPA Adriatic – teritorialno sodelovanje).
- ICarer: razvoj IKT rešitev za pomoč neformalnih oskrbovalcev (do 2016, Gašperšič – Lukič, AAL).
- AHA.si: priprava strategije aktivnega staranja, izvedba na nacionalni ravni (začetek marec 2014, M. Kožuh Novak - A. Šonc, Progress).
- Innovage: priprava spletne platforme za pomoč neformalnim oskrbovalcem (2014 – 2015, Zupančič - Ogrin, projekt organizacije Eurocarers, ZDUS izvajalec za Slovenijo).

Čakamo na objavo rezultatov razpisov, na katere smo se prijavi:

- Razpis DAAPHNE (rok je bil oktober 2013, rezultati bodo junija 2014): preprečevanje nasilja nad starejšimi, partnerji smo v dveh prijavah.
- Norveški mehanizem (rok je bil 28. februar 2014) - sodelujemo v treh prijavah: Varnost starejših voznikov (ZDUS prijavitelj), Na zdravje (ZDUS partner, prijavitelj CZR Murska Sobota) in GOZD (ZDUS podizvajalec, prijavitelj Gozdarski inštitut).

Odprti so razpisi za novo finančno perspektivno 2014 – 2020, pripravljamo prijave v partnerstva:

- Obzorje 2020: področje razvoj in inovacije, prej tudi AAL, rok april; za ZDUS (predstavniki končnih uporabnikov) zanimivo sodelovanje v tretjem stebru: družbeni izzivi, točka 2.: zdravje, demografske spremembe in blaginja

Prejeli smo več preliminarne izrazov zanimanja za partnerstva, do danes pa sta se dve partnerstvi že premislili, tako da se ne bodo prijavljali na tem roku. V projektu ThRUST s področja fotonike (razvoj in pomen ustrezne osvetlitve) bomo podporni partner.

- Erasmus+: področje izobraževanje in usposabljanje, prej program vseživljenjsko učenje, tudi Grundtvig, rok 30. april.

Prejeli smo več načelnih izrazov za partnerstva, dejansko pa se pripravljamo za prijavo z nemškim partnerjem o medgeneracijskem sodelovanju. Pomembno v razpisu Erasmus +: spremenjeni pogoji financiranja, manj sredstev za izvedbo aktivnosti, potrebna dodatna sredstva, približno 50 odstotkov.

Za prihodnja mednarodna partnerstva je treba razmisliti.

- kaj so Zdusove prednosti v mednarodnih projektih,
- v katerih projektih in s katerih področij bomo sodelovali, kakšne projekte je ZDUS pripravljen sofinancirati?

Izkušnje s projektoma SAAPHO in ICarer; naši člani sodelujejo pri raziskavah, anketah, testiranjih različnih aplikacij in naprav; izkazalo se je, da gre za večji obseg in bolj zahtevno delo, kot smo pričakovali. Kako bo s tem v prihodnje?

Alenka Ogrin

Zeleni inkubator zelenih tehnologij

Pred časom sem dobil nalogo, naj preučim videoposnetek predstavitev Zelenega inkubatorja, ki ga je skupina slovenskih strokovnjakov predstavila v državnem svetu RS (<http://www.youtube.com/watch?v=-Wo3XSe60s>). V tem prispevku je Gojko Stanič nanizal veliko uporabnih idej od gojitve zelenjave in sadja na vrtovih, ki bi nastali na strehah in balkonih v mestih, kakor tudi možnosti uporabe dnevnih prostorov za gojitev sadja in zelenjave. Ob tem je poudarek veljal tudi ustvarjanju novih delovnih mest in poučni vlogi za vse sodelujoče v takih projektih (šolarji, dijaki, študentje in upokojniki v skupnih projektih teh vrtov, socialna vloga in strpnost, ter odgovoren odnos do okolja), obenem pa je opozoril na ustanavljanje zadrug za doseganje ciljev, pri katerih naj sodeluje čim širša skupina ljudi. Vse to je lepo napisano in objavljeno v knjigi, kjer pa ob natančnejšem prebiranju pride bralec do spoznanja, da morda le ni vse tako enostavno in tako zdravo, kot je predstavljeno.

Prvič, ta sistem, tako kot je zastavljen, mora biti postavljen v zgradbah, ki so ekološko nesporne, se pravi grajene na izključno najsodobnejši način po vzoru podobnih gradenj iz Švice in Avstrije in ob upoštevanju, da so vsi gradbeni elementi stavbe zgrajeni iz lokalnih ekoloških materialov. Pri tem so bila poudarjena dejstva izolacijskih prednosti nekaterih elementov, pri čemer je bil omenjen les kot najboljša možnost, čeprav je konoplja material, ki po izolacijskih sposobnostih prekaša les in ga je na enaki površini možno pridelati kar za 4-krat več v sezoni (zakaj potem propagirati sečnjo gozdov). Naslednja stvar, ki mi je dala misliti, je bila izjava, da lahko v mestnem okolju gojimo zelo kakovosten med (avtor se je skliceval na Mitja Rotovnika in njegovo študijo (?)) – a se je izkazalo, da je Mitja Rotovnik, direktor Cankarjevega doma in da sodeluje v akciji, ko čebele s strehe te kulturne ustanove oprasujejo cvetlice, grmovnice in drevesa v centru mesta, nikjer pa ni zaslediti podatkov o kakovosti vzorcev medu. Kot geograf sem v odločno podvomil v trditev o kakovosti tega medu, saj mi je še iz študijskih let znano, da dnevne koncentracije onesnaženosti zraka z emisijami plinov in prašnih delcev za nekajkrat presegajo vrednosti v okolici mest ali na ruralnih območjih. Dobre strani tega projekta pa so vsekakor:

- urejeni in pristni odnosi med stanovalci v takih zgradbah;
- poudarjena vloga ekološko ozaveščene vzgoje v izobraževalnih ustanovah (čebelnjak v vsaki OŠ.);
- poudarjena medsebojna pomoč in krepitev medgeneracijskega sožitja med urbanim in ruralnim prebivalstvom (poletne šole na kmetijah in pomoč pri kmečkih opravilih);
- skrajšanje delovnih poti na delo in s tem tudi poti svežega sadja in zelenjave (v tem primeru se lahko samo deloma strinjam, saj kakovost pridelanega sadja in zelenjave v mestu ne more presegati kakovosti sadja in zelenjave iz ruralnega okolja; podobno zavajajoče študije so pred leti že ovrgli tako v Švici, kot tudi v Avstriji);
- vnovična uporaba »sive« vode v okolju (temu bi morala biti slovenska zakonodaja bistveno bolj naklonjena, obenem pa bi morali veljati zelo visoki standardi pri uporabi take sive vode pri pridobivanju hrane).

Bolj proti koncu te predstavitev pa me je spet zbudilo nenehno poudarjanje, da je mogoče le v združenem modelu uresničijo predlagani zamisli in cilje. To sicer drži samo do določene mere, saj so se taki modeli v zgodovini marsikdaj pokazali tako dobre, kot tudi slabe plati in so možni le v zelo visoko osveščeni družbi, ki ima dovolj učinkovite vzvode nadzora in samokontrole, da skrbi za uspešno delovanje takega modela. Zelo me je razžalostila izjava strokovnjaka, ki je zagovarjal leseno gradnjo s trditvijo, da trajnostni razvoj ni nekaj pozitivnega, temveč zgolj nekaj, kar je še vzdržno (?). Ob tem pa sem se vprašal, ali ne govori iz teh ljudi zgolj kapital ali nekdo, ki želi v bistvu enako kot klasična gradbena industrija samo služiti na ljudeh, ker je to trenutno aktualno? Vabim vas, da si tudi sami na svetovnem spletu ogledate posnetek, v katerem je sicer veliko dobrih idej, le pot do njihove izvedben - taka, kot je zastavljena - ni nujno tudi prava. Po mojem mišljenju je v mestih mogoče pridelovati hrano, tudi gobe in med, vendar ne enake kakovosti kot v ruralnem okolju.

Naj na kratko pojasnim, zakaj je po mojem mnenju to »misi-ja nemogoče«. Gre za povečane emisije plinov iz prometa, industrije, prašnih delcev, za zmanjšano količino osončnosti, padavinska voda je bistveno bolj onesnažena, velika je energetska onesnaženost okolja (Wi-Fi omrežja, EDGE tehnologija, gostota transponderjev mobilne telefonije, gostota frekvenc radia, televizije in telefonije), povečano je elektromagnetno sevanje, zaradi arhitekturnih ovir pa je zmanjšana prevetrenost mest.

ZDUS

Obiskujte strani www.zdus-zveza.si

Milan Zabavnik

Preizkusite kartico Diners Club ZDUS, navdušeni boste!

Zakaj? Ker je to kartica z največ ugodnostmi in prihranki.

S čim vas razvaja kartica Diners Club ZDUS:

- **nakupi na obroke**; hitro in **preprosto z le enim podpisom**, brez dodatne dokumentacije,
- nakupi na več kot **20 milijonov** prodajnih mestih po vsem svetu in več kot **13.000** v Sloveniji,
- **velikim prihrankom** z bogatim in pestrim nagradnim programom: pri plačilu s kartico Diners Club ZDUS hitreje zbirate nagradne točke (**1 porabljeni EUR = 2 nagradni točki**). Te lahko kadarkoli izkoristite za **ugodnosti Nagradnega programa** Diners Cluba (za svoje hišne ljubljence lahko na primer porabite 20 % manj denarja v trgovinah Mr. Pet, ali pa za svoje vnučke 30 % manj denarja v trgovinah Tom Tailor in še veliko drugega),
- **vsak mesec novimi akcijami in popusti** na različnih prodajnih mestih,
- **varnostnim SMS-sporočilom**, ki vas takoj po uporabi obvesti o znesku in času nakupa,
- **sodobnimi On-line storitvami** (nadzor porabe kjerkoli in kadarkoli),
- **svetovalnim centrom**, ki vam je na voljo **24 ur na dan, vse dni v letu**,
- najugodnejšim izborom počitnic, potovanj in izletov **DC Travel (tudi na obroke)**,
- **prostim vstopom** in udobjem v več kot **512 letaliških salonih** po vsem svetu,
- pa tudi tem, da vam **ni treba zamenjati banke**.

Odločite se zanjo še danes, saj se boste lahko s kartico prvo leto spoznavali brezplačno.

Pokličite nas na **01 5617 880** ali obiščite **www.dinersclub.si**.

Sklepi sej ZDUS

Iz zapisnik korespondenčne seje UO ZDUS DP.S. 8-4-2014 v mandatnem obdobju 2011-2015.

Datum: 8. april 2014.

Glasovali: Slavica Golob in Mateja Kožuh Novak ter Anton Donko, Janez Gologranc, Emil Hedžet, Franc Hojnik, Jože Jazbec, Mirko Lebarič, Marjan Sedmak in Alojz Vitežnik.

Niso glasovali: Franc Lobnik, Janez Malovrh, Marjan Pavlič, Karl Drago Seme, Janez Sušnik in Jožef Žnidarič.

1. Sprejem soglasja ustanovitelja k razrešitvi direktorice Zavoda Vzajemnost (razlog upokojitev).

Sklep: Upravni odbor Zveze društev upokojencev Slovenije soglaša z razrešitvijo direktorice Marinke Levičar z dnem 17. 3. 2014.

Sklepi 17. seje strokovnega sveta ZDUS

Datum: 16. april 2014.

Prisotni: Slavica Golob, Irena Koželj Levičnik, mag. Dunja Obersnel Kveder, Anka Ostrman, Jožica Puhar in Ema Tibaut ter Tomaž Banovec, Anton Donko, Jože Gašperšič, Andrej Gerenčar in dr. Samo Zupančič.

Opravičemo odsotni: Ana Bilbija in dr. Mateja Kožuh Novak.

Odsotni brez opravičila: Frančiška Četkovič ter Boris Janez Bregant, mag. Valter Drozg in Aldo Ternovec.

1. Potrditev zapisnika 16. seje z dne 11. 3. 2014.

Sklep: Zapisnik 16. seje strokovnega sveta z dne 11. 3. 2014 se potrdi.

2. Izvršitev sklepov 16. seje strokovnega sveta.

Sklep: Izvršitev sklepov 16. seje strokovnega sveta bo v obravnavi na prihodnji seji.

3. Projekti, ki se izvajajo v okviru ZDUS.

Sklep: V sklopu strokovnega sveta se oblikuje delovna skupina za pripravo izhodiščne strategije prednostnih projektnih dejavnosti ZDUS. V skupino so bili predlagani: Irena Koželj Levičnik in Alenka Ogrin ter Tomaž Banovec in Jože Gašperšič. Rok za pripravo strategije je 31. 5. 2014, do takrat bo delovna skupina pripravila osnutek izhodišč za predstavitev strokovnemu svetu.

4. Vpliv nove koalicijske pogodbe na upokojence.

Sklepa:

- ZDUS pridobi polno besedilo Nacionalnega reformnega programa in se vključi v razpravo v Ekonomsko socialnem svetu.
- Nacionalni reformni program 2014 do 2015 bo obravnavala komisija ZDUS za gospodarstvo na prihodnji seji in o tem poroča UOZDUS.

5. Predlog sodelovanja z Zavodom Y.

Predlog sodelovanja z Zavodom Y ni bil obravnavan.

Fiskalno pravilo.

Fiskalno pravilo ni bilo obravnavano.

7. Razno.

Brez sklepov.

Iz zapisnika 13. korespondenčne seje komisije ZDUS za kadrovske in organizacijske zadeve v mandatnem obdobju 2011 – 2015.

Datum: 17. april 2014.

Glasovanje: Glasovanje je potekalo po elektronski pošti oz. po telefonu. Glasovalo je 6 od 9 članov komisije.

Temi glasovanja:

- Socialna zbornica Slovenije je meseca februarja na ZDUS naslovila poziv k predlaganju individualnih članov za imenovanje v organe in skupščino zbornice. Vodstvu Zdusa je predlagalo imenovanje naslednjih kandidatov v organe in Skupščino zbornice: Nežko Ivanetič, univ. dipl. sociologinjo, Breg 15, Novo mesto in Anko Ostrman, univ. dipl. sociologinjo, Kajuhova 5, Ptuj ter Milana Pavliho, prof. pedagogike, Podjunska 26, Ljubljana.
- Nacionalni forum humanitarnih organizacij Slovenije je v marcu na ZDUS naslovil poziv za predlaganje nadomestnih članov v Upravni odbor NFHOS.

Vodstvo Zdusa je predlagalo imenovanje Ido Križanec, gim. mat., Bizeljska cesta 9, Brežice za nadomestno članico UO NFHOS.

Sklep: Komisija je oba predloga podprla

Sklepi izredne seje komisije ZDUS za socialna vprašanja.

Datum: 17. april 2014.

Prisotne: Marjana Berlec, Branka Kastelic, Marija Miladinovič, Mateja Slapnik in Ivanka Tofant.

Opravičeno odsotni:

Marjana Bajda, Ana Bilbija, Frančiška Četkovič, Slavica Golob, Zvonka Milojevič, Mateja Kožuh Novak, Anka Ostrman in Rožca Šonc ter Toni Rifelj in Aldo Ternovec.

1. Obravnavala Operativnega programa za materialno pomoč najbolj ogroženim za obdobje od 2014 do 2020.

Sklep: ZDUS Operativni program podpira, Marjana Bajda bo jutri odšla na posvet ob zaključku javne razprave, ki ga organizira Ministrstvo za delo, socialne zadeve, družino in enake možnosti, na katerem bodo predstavili dokument in izmenjali mnenja o predlogu.

Naslednja seja bo v začetku maja, kjer bo Marjana Bajda poročala o posvetu in na kateri bi sprejeli ustrezne sklepe glede aktivnosti Zdusa pri izvajanju nalog iz Operativnega programa za materialno pomoč najbolj ogroženim za obdobje od leta 2014 do 2020.

VSE JE MOGOČE

Predvidite nepredvidljivo. Zavarujte se!

Počitnice ne gredo vselej po vašem načrtu. Da boste prosti čas v tujini preživel kar se da brezskrbno, si izberite zanesljivega sopotnika, ki vam bo stal ob strani 24 ur na dan – zavarovanje Tujina, zdravstveno zavarovanje z medicinsko asistenco v tujini.

**XXL paket
MILIJON**

Preverite razširjeno ponudbo z novimi paketi po ugodnih cenah!

www.vzajemna.si